

۳-۱-۱۹ آزمایشگاه سیستم‌های عامل (CE304)

آزمایشگاه سیستم‌های عامل		
تعداد واحد	پیش نیاز	هم نیاز
۱	-	سیستم‌های عامل
اهداف در این آزمایشگاه که به صورت همزمان با درس سیستم‌های عامل اخذ می‌شود، هدف تست و آزمایش علمی مفاهیمی است که در آن درس ارائه می‌شود. بخش اول این آزمایشگاه عمدتاً به کار با سیستم عامل لینوکس تمرکز دارد و در بخش دوم آن، برنامه‌نویسی در این سیستم عامل و تعامل با هسته آن انجام می‌شود.		
سرفصل مطالب: • مقدمه ○ تاریخچه Linux و Unix ○ مفهوم متن باز و تاثیر آن بر Linux ○ مفهوم توزیع و معرفی برخی از آن‌ها ○ معماری کلی سیستم عامل لینوکس ○ محیط Linux (شامل محیط گرافیکی و متنی) ○ فرایند بوت شدن (شامل boot loader و Kernel و سرویس‌ها و ...) ○ معرفی کلی محیط shell • سیستم فایل Linux ○ مفهوم File System و نمونه‌هایی از آن‌ها مانند ... ext4, NTFS. ○ معرفی دایرکتوری‌های مهم در Linux File System ○ دستورات کار کردن با دایرکتورها مانند ls, cd, pwd, mkdir, rmdir, rm, ln, mv, cp, ... ○ دستورات کار کردن با فایل‌ها مانند touch, find, whereis, which, tar, gzip, bzip2, ... ○ دستورات کار کردن با محتوی فایل‌های (متنی) مانند cat, more, less, head, tail, file, grep, wc, ... ○ یک ویرایشگر مانند vim به صورت مفصل بحث شود و معرفی سایر ویرایشگرها انجام گیرد ○ مدیریت کاربران و گروه‌ها و دستورات مربوط به آن و مفهوم su و sudo ○ مفهوم permission و دستورات مرتبط به آن مانند chown, chmod, ls, chgrp, umask, lsattr, chattr, ... ○ مفهوم mount کردن و دستورات مربوط به آن مانند mount, umount, /etc/fstab, ... ○ دستورات help مانند man و info و ... • فرآیندها ○ مفهوم process ID و process owner و رابطه پدر-فرزندی بین آن‌ها و دستورات مرتبط با آن مانند ps, pstree, top, ... ○ ایجاد و اتمام و مفهوم سیگنال و زمان‌بندی دستورات مربوط به آن مانند kill, nice, renice, at, nohup, ... ○ مفهوم foreground و background و دستورات مربوط به آن مانند: افزودن & به انتهای دستور، CTRL+Z.		

- fg, bg, jobs و ...
- **برنامه نویسی shell**
  - مفهوم scripting
  - فایل‌های مهم bash شامل ~/.bashrc, ~/.bash_profile, /etc/bashrc
  - تعریف متغیرها در bash و انواع آن‌ها و معرفی متغیرهای مهم مانند SPATH, \$SHELL, \$HOME, ... و پارامترهای مکانی، دستور shift, alias, locality متغیرها
  - عملگرها در bash مانند && و || و [ ] و ... و دستورات let و expr
  - دستورات برنامه‌نویسی bash مانند
    - دستورات ورودی و خروجی
    - دستورات شرطی و کنترلی
    - دستورات حلقه و ...
  - نوشتن تابع در bash و فراخوانی آن‌ها
- **برنامه نویسی در Linux**
  - کامپایلر gcc و g++ شامل دستورات c++ و cc و as و ld و gdb و ...
  - مفهوم Makefile و دستور make
  - ابزارهای گرافیکی برنامه‌نویسی در Linux
  - نصب یک برنامه از source code
- **تعامل با هسته Linux**
  - مفهوم Virtual Filesystem مانند proc, sysfs, ...
  - خواندن اطلاعات کرنل با استفاده از اطلاعات دایرکتورهای /proc, /sys, ...
  - دستور به کرنل با استفاده از نوشتن در فایل‌های موجود در دایرکتورهای /proc, /sys, ... و دستوراتی مانند sysctl, ...
- **برنامه‌نویسی فرایندها**
  - توابع ایجاد فرایندها مانند fork, vfork, exec, system, wait, ...
  - ارتباط بین فرایندها (Inter-process communication) مانند Shared Memory و Mapped Memory و Pipe و fifo و socket و ...
- **Multi-Threading**
  - مرور مفهوم thread و تفاوت آن با process
  - استفاده از کتابخانه pthread برای ایجاد thread
  - مرور مفهوم mutual exclusion و synchronization و مکانیزم‌های پیاده‌سازی آن مانند mutex, conditional variables, spin lock, semaphore, ...
  - استفاده از کتابخانه pthread برای پیاده‌سازی mutual exclusion
- **نصب و راه‌اندازی یک هسته جدید**
- **برنامه نویسی ماژول‌های کرنل**
  - مدیریت ماژول‌های هسته

- ایجاد یک ماژول Helloworld
- مرحله ی اول: نصب فایل های سرآیند لینوکس
- مرحله ی دوم: نوشتن کد ماژول
- مرحله ی سوم: ساخت Makefile برای کامپایل ماژول
- مرحله ی چهارم: اجرای ماژول

مراجع

[1] M. Garrels, *Introduction to Linux, a Beginner's Guide*, 2010.

[2] M. Mitchell, J. Oldham, and A. Samuel, *Advanced Linux programming*, 2001.

